Веселка

журнал для дітей

THE RAINBOW ✣ A Children's Magazine

РІК ХУІІІ | СІЧЕНЬ — РІЗДВО 1981 | Ч. І. (315)

К. ПЕРЕЛІСНА

ЩЕДРІВКА

(Ілюстрація Василя Залуцького)

Щедрик-щедрик-щедринець!
Ой, який я молодець —
Прийшов посипати,
Забув зерна взяти...
Та маю в кишені
Гороху з півжмені.
Сію-вію жито
Узимі на літо.
Нехай Бог поможе,
Щоб все було гоже!
З Новим Роком будьте,
Мене не забудьте!

РІК Р. ЗАВАДОВИЧА В ЧІКАҐО

Дитячому поетові, письменникові і співредакторові „Веселки" проф. Романові Завадовичеві сповнилося 16-го грудня 1980 р. шістдесят років від написання першого вірша п. н. „Святий Миколай". Цей вірш появився в дитячому журналі „Світ Дитини" 16-го грудня 1920 р. Автор підписав його псевдонімом „Роман із Славної".

В грудні (17-го) м. р. закінчив проф. Завадович 77-ий рік життя. З тієї нагоди в Чікаґо, де проживає проф. Завадович, постав комітет, який проголосив шкільний рік 1980-81 Роком Завадовича. Комітет видав казку Ювілята „Карпатський чарівник" і проголосив конкурс з творів поета. У конкурсі візьмуть участь всі українські школи і юначі організації в Чікаґо й околиці. Вислід конкурсу проголосять 21-го березня 1981 р., а 22-го березня відбудеться бенкет у честь Ювілята.

Редакція, співробітники й читачі „Веселки" дякують Ювілятові за його працю і бажають Йому кріпкого здоров'я та

МНОГИХ ЛІТ!

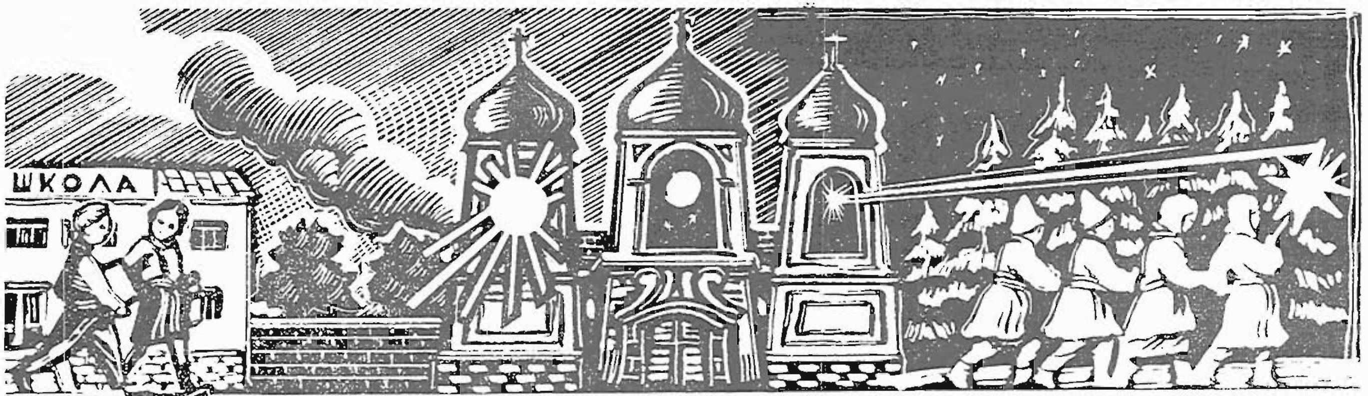
з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Марти Гулей-Леґецкіс

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription $8.00 per year, UNA members $5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Марта Гулей-Леґецкіс — Ісусик у сніжинці

Ходить Колядка...

Оформлення сторінки М. Дмитренка

Небо у зорях, ясна погода,
Ходить Колядка, біла княгиня:
— Ой, чи є дома чесний господар,
Чесний господар та й господиня?

— Дома, не дома — в чистому полі,
Скелю лупають, тешуть там камінь,
Церкву будують: три в ній престоли,
Троє в ній вікон, три у ній бані.

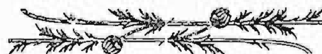
Перше віконце — яснеє сонце,
Буде сіяти, буде горіти,
Щоб виростали, добрими стали,
Мудрими стали наші діти.

Друге віконце — місяць у повні
З неба проміння чарами сіє,
Щоб виростали силою повні,
Чисті душею діти малії.

Третє віконце — зірка таємна,
Вистелить сяйвом срібну дорогу,
Щоб нею діти до Вифлеєму
Йшли поклонитись вічному Богу.

Ходить Колядка, біла княгиня,
Дзвонить піснями зоряний шлях:
— Ой, добрий вечір вашій родині!
Славен Господь наш на небесах!

Р. Завадович

З НОВИМ РОКОМ „ВЕСЕЛКА" БАЖАЄ

З новим Роком, любі діти,
Хай вам доля сонцем світить,
Хай достаток і гаразд
Цілий рік гостює в вас!

Я, сестриця ваша мила,
Вам бажаю щастя й сили,
Щоб здорові ви росли,
Добрі й чесні все були;

Щоб раділи дома вами
Ваші рідні, тато, мама,
Щоб до церкви все ви йшли,
Вірні Богові були;

В школі, щоб учились гладко
Без усякого припадку,
Щоб в науці повсякчас
Вчителі хвалили вас;

Щоб книжок не забували
І „Веселку" все читали,
Щоб від неї дітвора
Вчилась правди і добра.

Гомін ангельських співів з-під небес та ясна зірка на небі зацікавили дівчину, що вийшла до криниці по воду. Мерщій побігла вона до вбогої стаєнки, над якою та золота зоря сіяла. Пробиваючись крізь натовп, побачила в яслах маленьке усміхнене дитя. Довго дивилася на нього здивованими очима. Вкінці забажала — як усі, що сюди прийшли — подарувати щось цьому любому дитяткові. Але вона була дуже вбога. Крім лихенької запасчини не мала нічого. Розжалена, почала плакати, втираючи сльози своїми золотими кісками.

Ілюстрації Петра Холодного

Це помітив Архангел Михаїл. Він бачить усе, що діють люди. Він злетів з неба, пішов до стаєнки, став за дівчиною і, легко торкнувши за рукав, почав розпитувати, що за жура в неї на серці.

Гануська — так звалася дівчина — не пізнала Архангела. Втираючи сльози, сказала:

— Дивись, пане, кожний обдаровує цю милу дитинку, лиш у мене нема нічого, що могла б їй дарувати?

— А що ти бажала б їй подарувати?

— Це важко сказати, — відповіло дівча. — Хлопчик має вже все. Дивись, скільки нанесли чабани!

Не має у нього лиш квіток. От хоч би айстри чи троянди. Що ж, коли це зима! Відкіля їх узяти?

Заспокійсь! — сказав Архангел.

Взяв її за руку, вийшов зі стаєнки і повів у поле. Тут ударив об землю ногою і диво!... — з мертвої землі почали виростати білі голівки квіток. Кругом почали розквітати легко зарожевілі троянди.

— Ах, яке чудо! скрикнула дівчина, припала до землі і стала збирати чудесні квіти. Миттю нарвала гарну китицю і кинулася полем до стаєнки. Розштовхуючи всіх, підбігла до ясел і поклала квіти в ногах Божого Дитяти. Ісусик же підняв рученята і сердечно пригорнув голівку дівчини.

КОЛЯДА
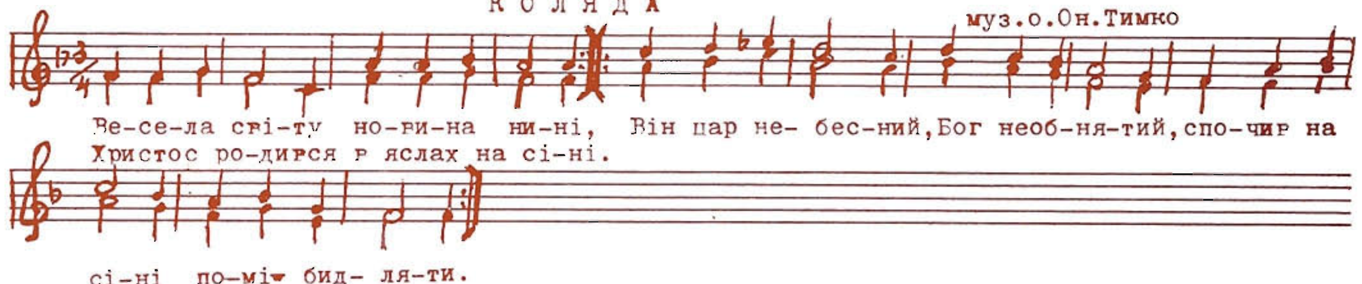
(Муз. о. Он. Тимко, Врбас, Югославія)

Весела світу новина нині,
Христос родився в яслах на сіні.
Він Цар небесний, Бог необнятий,
Спочив на сіні поміж бидляти.

До Нього — світ весь вкривався тьмою,
Він світла радість приніс з собою.
До Нього — цар був пан над рабами,
Він всіх на рівні назвав братами.

За світлом зорі, до стіп Дитяти
Спішім і ми днесь, поклін віддати.
У жертві серця несім невинні
І мольби щирі оці дитинні:

„Милий Ісусе, о Божий Сину!
Глянь оком ласки на Україну,
Здійми з нас грішних вражі окови
А серця жаром загрій любови!"

К. ПЕРЕЛІСНА

ЯЛИНОЧКА

(Ілюстрація Василя Залуцького)

**Ми ялинку принесли
Аж з того лісочка,
І поставили її
На ослін в куточку.
Скільки іграшок, прикрас
Діти назбирали!
І горіхів золотих,
Яблук і мигдалів!
Павутиння золоте,
Ланцюжки сріблясті,
Різні кулечки, дзвінки,
Зорі променясті...
А найкраще над усе —
Янгол на верхівці,
І під гіллячком вертеп,
При самій долівці.**

**Мати Божа і Дитя —
Наш Господь ласкавий —
Ждуть від нас і колядок
Й добрих діл на славу.**

Ослін — лавка; **долівка** — підлога.

Валентина ЮРЧЕНКО

Ілюстрація Михайла ДМИТРЕНКА

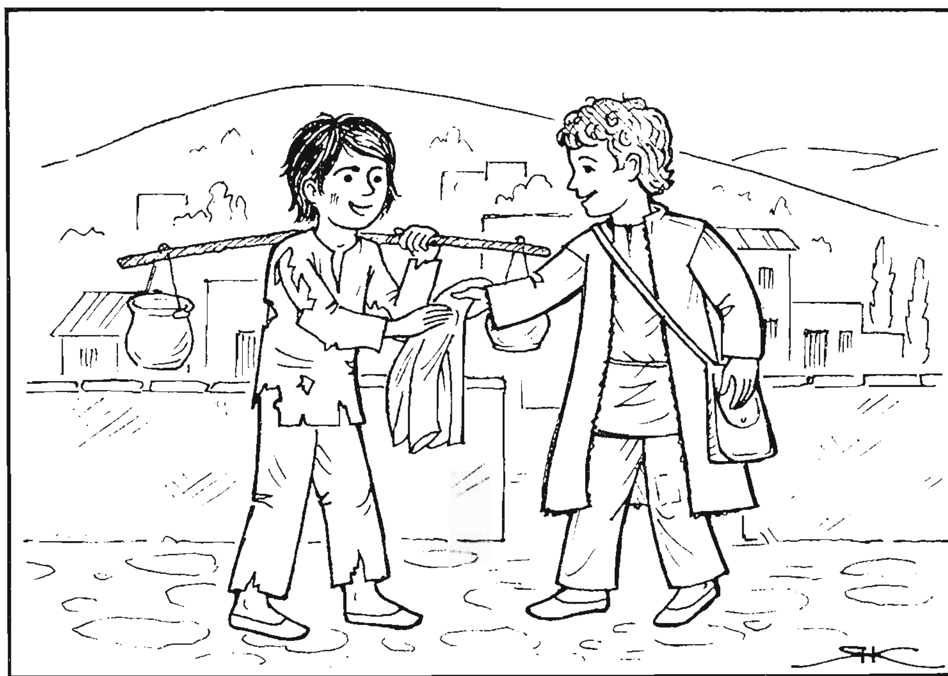
КОЛЯДНИКИ

**Мерехтять зірки привітні,
Все в наметах снігових,
Діяманти самоцвітні
На бурульках льодових.**

**Гурт дітей — і сміх навколо —
(В них і зірка світляна!)
Це колядники зі школи
Біля нашого вікна.
Хай мороз сердито тисне,
Мерзнуть вуха, щоки й ніс,
Та колядка — дивна пісня
На Різдво лунає скрізь.
Тихо падають сніжинки
Із просторів зимових
На хати, і на ялинки,
На колядників малих.**

Бурулька — icicle; **намет** — тут heap of snow; **щока** — cheek.

ІСУСИКОВІ ЗАБАВКИ

(Леґенда — Ілюстрація Яреми Козака)

З великим дивом дивувалися люди на незвичайну зорю, що кожної ночі стояла над Вифлеємом. Незабаром по всій околиці розійшлася вістка, що народився Месія. Казали, що Спаситель світу прийшов на землю не в царськім палаці, а в родині убогого ремісника-теслі. Хто лише міг, поспішав до Вифлеєму поклонитися Ісусикові у стаєнці та принести йому якийсь подарунок.

Дуже бажав піти з мамою до Вифлеєму і Шимусь. Та, на лихо, мама нездужала. Шимусь випросився сам.

— Це ж не так далеко! Ось гора за нашим селом, за нею друга, за другою третя, а за четвертою — Вифлеєм. Не бійтеся, матусю, я не заблуджу, люди покажуть дорогу.

Мама зразу не погоджувалася, але врешті дала згоду, бо Шимусь дуже просив.

— А що ж ти принесеш Ісусикові в подарунок? — питала мама. — Ми небагаті, в нас нема ні золота, ні срібла...

Подумала-подумала й додала:

— Тепер холодні ночі, Дитинка певно мерзне.

І поклала Шимусеві в торбинку останню нову сорочину і каптанець на свято, ще й додала шкіряні сандалики.

Другого дня Шимусь вибрався в дорогу.

Як перейшов першу гору, то побачив хлопчину, що ніс воду з джерела. На нім була така брудна й обдерта сорочина, що жалко було на нього дивитись. Шимусь довго не думав, добув з торбинки сорочинку.

— Візьми цю сорочину! Твоя стала вже зовсім ганчіркою. Ти певно сирота, і нема кому тебе приодіти, — сказав.

— Я не маю ні тата, ні мами, — відповів хлопчина. — Я служу в багатого купця, он там його дім. Купець усе їздить по ярмарках, а про мене зовсім забув.

І взяв сорочину.

Шимусь пішов далі. На другій горі побачив полонину. На камені сидів сумний хлопчина з пастушим костуром, а оподалік паслася отара овець. Подув холодний вітер, а хлопчина потирав долоні та ховав у пазуху.

— Тобі певно холодно! Візьми цей каптан! — сказав Шимусь і добув каптан з своєї торби. — Ти певно дуже бідний, і нема кому тебе приодіти.

— Я служу за пастуха в того господаря, що он хата під горою, — відповів хлопець з костуром. — Мої батьки позичили в нього гроші на поправу хати, і він мене взяв, щоб я відробляв відсотки від позики.

І взяв каптанець.

Шимусь пішов далі. ,,А що ж я дам Ісусикові? — думав по дорозі. — Ні, ще тробинка не зовсім порожня, буде подарунок і для Дитини."

Ось і третя гора. На гору звивалася дорога, устелена гострим камінням. Обминути було ніяк, бо обабіч росла густа тернина. Тією дорогою ішов босий хлопець і вів на мотузку ослика.

— Ти певно наймит! — сказав Шимусь, подивившись на його покалічені стопи.

— А як ти знаєш? — запитав хлопець.

— Бо тільки наймити ходять босі, коли мають

недбалих господарів. Ось прийми від мене сандали. І мені буде радніше, як ти в них узуєшся.

І Шимусь дав наймитові сандали.

До Вифлеєму було вже недалеко. Коли Шимусь став на колінах перед стаєнкою, то низько поклонився Дитятку. Потім всунув руку в торбинку — але там нічого не було...

Шимусь заплакав.

Чого ти плачеш? — запитав святий Йосиф.

— Я мав дари для Ісусика, але по дорозі зустрів бідолашних хлопців і їм дав — одному сорочину, другому каптанець, а третьому сандали. Я не знав, що мати більше нічого не поклала мені в торбу...

Йосиф лагідно всміхнувся і поклав йому долоню на голову.

— Не турбуйсь! Коли ти поміг своєму ближньому, то так наче б самому Ісусові.

— А хто то ближній? — запитав Шимусь.

— Такий самий, як і ти, людина.

А Мати Божа, почувши цю розмову, додала:

— Ось біля ясел лежать забавки для Дитини, зроблені з глини овечки, баранчики круторогі, кози і два ослики. Візьми їх собі — це подяка від Маленького за твоє добре серце і за твої щирі сльози.

Подякував Шимусь, поклав Ісусові забавки в торбинку, ще раз поклонивсь і пішов додому. Показав мамі іграшки, побавився ними і на ніч поклав їх на подвір'ї просто вікна.

А вдосвіта бідна вдова та її синок почули під вікном дивні голоси: бекали овечки, мекали кози, а два ослики хрупали траву біля огорожі.

— Звідки вони тут узялися, мамо? — запитав зачудований Шимусь.

Мама вийшла на подвір'я, глянула під вікно — забавок не було...

— Синочку! Це ж чудо! Ісусикові забавки стали справжніми тваринами!

— То, ми, матусю, від сьогодні будемо мати і овечок, і кіз та ще й два ослики?

— Так, дитино! Ми розбагатіли! Це ж Ісусик так дав!

І обидвоє, мати й син, поклонилися низько в сторону Вифлеєму.

———

Пояснення-словничок: **тесля** або тесляр — carpenter; **ремісник** — craftsman; **каптан** — рід одежі; **сандали** — рід взуття; **ганчірка** — rag; **купець** — merchant; **полонина** — пасовисько на горі; **костур** — cudgel; **пазуха** — basom, breast; **відсоток** — percentage; **стопа** (ноги) — foot; **наймит** — hireling, farm hand; **ясла** (для худоби) — crib.

ДІДУСЬ І ВНУЧАТА

На галяві серед гаю,
Там ожини дозрівають,
А де сосни, де дубки,
Поховалися грибки.

Стали ягідки казати:
„Хто ж нам може дорівняти?
Ми чорненькі і кругленькі,
Ще й до того солоденькі."

А на те грибки із хащі:
„Ні, не ви, а ми найкращі,
В нас червоні шапочки —
Найгарніші таки ми!"

Та прийшов дідусь до гаю:
„Ягідки я позриваю,
Я грибків в траві знайду
І внучатам принесу."

На Різдво бабуся й дід
Спросять внуків на обід,
Голубців дадуть з грибками
І варення з ягідками.

Ролянник

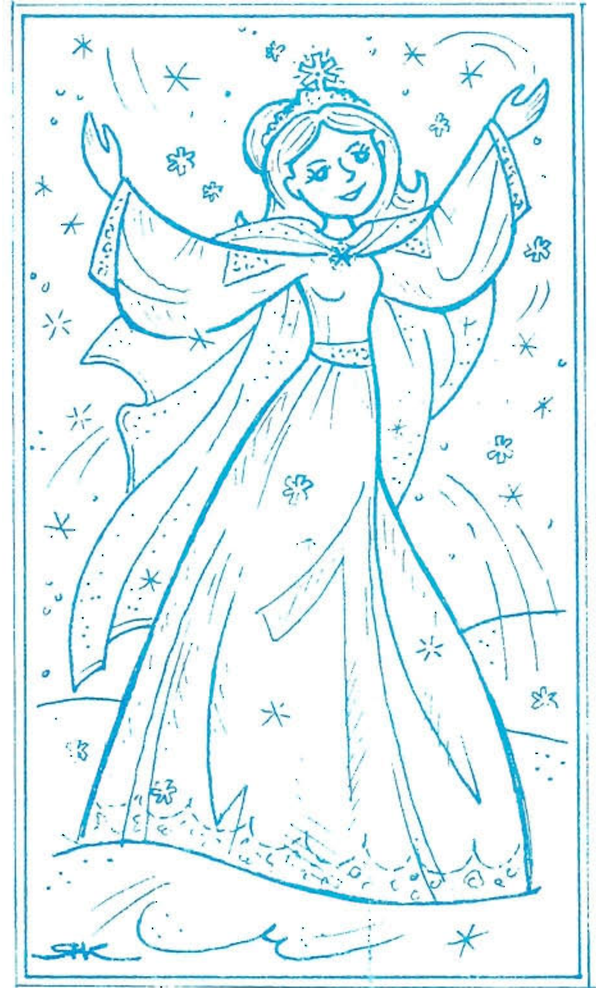
———

Ожина — dewberry, bramble; **хаща** — thicket, brushwood; **варення** — jam, jelly.

К. ПЕРЕЛІСНА *Ілюстрація Яреми КОЗАКА*

СНІГУРОНЬКА

Снігуронько білесенька,
Іди до нас сюди,
Сніжиночок-пушиночок
З собою приведи!

У нас сьогодні весело,
Ялинка он яка —
Зелена, кучерявая,
Висока та струнка!

На ній, на кожній гілочці
Вилискують зірки
І янголи, і дзвоники,
І зайчики й грибки.

І хлопчики із зіркою
Співають колядок...
Приходь до нас, Снігуронько,
Побався між діток!

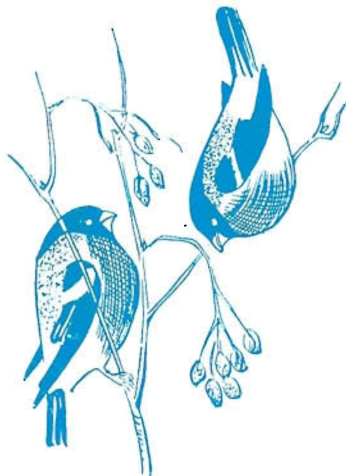
— Мене ви, діти, кликали,
І я до вас прийшла,
Сніжиночок-пушиночок
З собою привела.

Сніжиночки легесенькі,
Мерщій сюди летіть,
Завийтись у таночкові,
Діток повеселіть!

К. ПЕРЕЛІСНА *Ілюстрація Петра ХОЛОДНОГО*

СНІГУРІ

У снігу стоїть калина
На горі,
Під калину налетіли
Снігурі.

Ох, снігурики померзли,
Аж тремтять,
Та стрибають, щоб калину
Як дістать.

Бо вже й зернятка немає
На полях,
Лиш калина червоніє
У снігах.

Текст: Валентина ЮРЧЕНКО

Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ

Веселик-Лясь

Вітер виє, завіває,
Гори снігу намітає,

Лясь і подруга Марися
До роботи узялися, —

Ліплять грізного страшка,
Велетня Сніговика.

Раптом з даху снігу брила
З головою Ляся вкрила,

З купи снігу чути крик...
— Ой, ожив наш Сніговик!

І дівча очам не вірить:
— Він на мене зуби шкірить!..

Страх напав, заголосила,
Утікає геть щосили.

— Ой, біда, — кричить сова, —
Був один, а стало два!

Розбігаються звірята —
Треба шкуру рятувати.

Тут, на щастя, з снігу брили
Виліз Лясь живий і цілий,

І регочеться: — Марисю!
Боягузко, зупинися!

Йдім до теплої хатинки
Та засвітимо ялинку!

ТЕРМОПІЛИ І КРУТИ

Івась кинув оком на купу журналів, що лежали на полиці біля батькового бюрка. Його погляд зупинився на заголовку, що був надрукований великими буквами: „Помер полковник Аверкій Гончаренко".

— Дідусю, — сказав Івась. — Я вчився в рідній школі, що так називався старшина, що командував українськими військовими з'єднаннями під Крутами.

— Той самий! — відповів дідусь. — Бій під Крутами увійшов у нашу історію як українські Термопіли.

— А чому його так називають? запитав Івась.

— Можна б сказати коротко, що і в Греції, під Термопілами, і в Україні під Крутами, невелике військо оборонців героїчно стримувало наступ великої ворожої армії, що напала на його країну. Однак я розповім тобі докладніше, чому Крути порівнюються з Термопілами.

І дідусь почав розповідати.

То було в 480 році перед Народженням Христа. Перський король Ксеркс зібрав величезне військо, складене з персів та інших підлеглих йому народів, і повів його на завоювання Греції.

Греція набагато менша від Персії та ще й до того була поділена на багато незалежних держав. Греки не могли зібрати такої великої армії, як мав король Ксеркс. Однак вони вирішили загородити дорогу ворогам до своєї країни. Вони казали, що краще навіть згинути, ніж дістатися в неволю.

В одному місці між хребтами гір була глибока ущелина, неначе брама з північної частини Греції до південної. Таку ущелину називають також перевалом. Греки називали цей перевал Термопіли, тобто по їхньому „теплі брами". Там було гаряче джерело. Ворог не міг пройти неприступними горами, він мусів здобути перевал. Перевал був вузький (коло 14 ярдів) і небагато вояків могло ним протиснутися в бойовім строю. Це місце вибрали греки для оборони.

Треба сказати, що недалеко була ще й стежка, якою можна було горами обійти перевал, але вороги тієї стежки не знали.

Отож, по одній стороні перевалу розтаборилося військо короля Ксеркса, багато тисяч вояків. По другій стороні стояли греки, трохи більше як п'ять до шістьох тисяч вояків. Начальним вождем був Леонід, що походив з тієї частини Греції, що називається Спарта. Там він був королем. Він уставив військо в самім перевалі і загородив ворогам дорогу.

Спартани були знані з того, що завели в себе дуже суворий спосіб життя. Своїх дітей, особливо хлопців, призвичаювали до всяких невигод, вишколювали їх на безстрашних вояків, учили їх мудрости, відваги і скромности. Найбільшою ганьбою для спартанського вояка було втекти з поля бою.

Але інші греки, побачивши таке величезне перське військо, налякалися. Вожді з Пелопонезу, південної частини Греції, радили відступити без боротьби і ставати проти ворога щойно коло міста Коринту, де море підходить з обох сторін, а земля звужується до невеликого перешийку. Леонід та інші вожді не хотіли про це і чути. Вони не знали, що таке страх перед ворогом. Вони лише вислали гінців до інших міст, щоб ці прислали більше війська, бо мовляв, „наше військо дуже невелике".

Тим часом Ксеркс вислав підглядача до табору греків, щоб подивитися, скільки там війська і що вони роблять. Підглядач пильно розглядався, але не побачив усього війська, бо частина вояків стояла за муром, яким греки перегородили перевал. Потім спокійно від'їхав — ніхто на нього не звертав уваги. Король вислухав звіт підглядача, а потім покликав ще Демарата, що був родом із Спарти. Демарат йому розповів, що спартанці — це найкраще військо Греції, і його навіть смертю не можна налякати.

Король не дуже хотів вірити словам Демарата. А п'ятого дня втратив терпець і вислав до наступу частину свого війська, гнівно кажучи: „Захопіть їх живцем і приведіть до мене!"

Так почалась боротьба. Греки билися дуже завзято і побили багато ворогів. Боротьба тривала цілий день. Тоді король вислав до бою іншу частину свого війська, яку він називав „безсмертною". Але і вона не могла перемогти греків. Перси не

здобули навіть невеликої частини перевалу. Так скінчилася боротьба першого дня.

Те саме повторилося наступного дня. Перси потерпіли великі втрати. Король побачив, що його військо не може дорівняти ні військовою підготовою, ні геройством завзятим грекам.

І от саме тоді до короля прийшов Ефіялт, зрадник своєї батьківщини. Він мав нікчемну душу, він вірив лише в золото. Він сподівався, що дістане від короля велику нагороду, коли поможе йому здобути перевал.

— Я знаю гірську стежку, — сказав Ефіялт. — Коли твоє військо з'явиться також по другій стороні перевалу, перевал буде легко здобути.

Король дуже втішився. Він покликав полководця Гидарта і наказав іти з кількома тисячами війська за провідником Ефіялтом. Коли настала ніч, перси вирушили в дорогу. Дорога не була легка, треба було перебристи річку і видряпуватися по стрімких скелях гори Анопеї. Над ранком перси вже стояли на вершку гори.

Треба сказати, що приблизно коло тисячі грецьких воїнів охоронювало і цю гірську стежку, але греки побачили персів щойно тоді, як ті вийшли з діброви. Ні греки, ні перси не сподівалися, що тут стрінуться з ворогом. Почався бій. Гидарт наказав обсипати греків хмарою стріл. Греки захиталися і швидко втекли хребтом гори. Перси зійшли з гори в долину. Таким чином оточили термопільський перевал з-переду і з-заду.

Оборонці перевалу під проводом Леоніда скоро довідалися про цю смертельну небезпеку. Але греки не мали одної думки: одні радили, що треба відступити горами, другі, головно Леонід, сказали твердо, що тут залишаться.

— Ви ідіть, як хочете, а ми, спартани і теспіяни, будемо тут боротися до останнього вояка! — сказав Леонід.

На тому і стало.

Тим часом король дав наказ до нового наступу з двох сторін. Перси рушили до бою і багато згинуло їх від спис і мечів греків. Але на місце вбитих приходили інші, яких гнали до бою погоничі з батогами в руках, били їх і штовхали наперед. Греки вже не могли оборонитися. В бою загинув не тільки Леонід чи грецькі полководці, але два сини попереднього короля персів Дарія і два брати Ксеркса.

Греки, нападені з двох сторін, боролися як леви. Вони відступили на горбок, що був при вході до перевалу. Коли поламали списи й мечі, боролися ножами, а врешті руками і зубами. Перси засипали їх стрілами. Тут загинули всі — триста грецьких оборонців перевалу, прийнявши радше смерть ніж неволю.

Вони впали в бою, але слава про них розійшлася по всім світі і лунає по сьогоднішній день.

— Під Крутами нема ні гір, ні перевалів, — сказав Івась.

— Але ворог ішов на Київ не широким фронтом, лише вздовж залізниці, — відповів дідусь. — Тому під станцією Крути йому заступили дорогу молоді хлопці з київської Військової Школи. Їх було чотири сотні, в кожній сотні 150 юнаків. До них приєднано одну студентську сотню, коло 120 вояків. Проти них ішла велика большевицька група вдесятеро разів численніша.

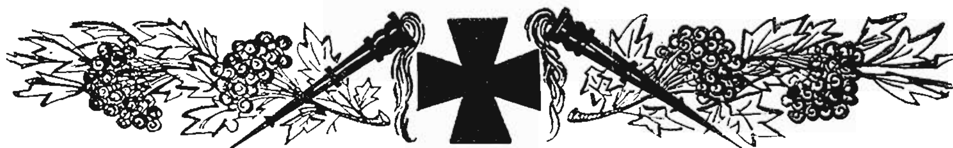
Одні, ще недосвідчені вояки, героїчно стримували наступ ворога цілий день. Коли ж виявилося, що ворог хоче їх обійти збоку, команда наказала вночі відступ. В цім бою згинуло 10 старшин, коло 250 юнаків і одна студентська чота (коло 30 студентів), разом приблизно 300 вояків — так само, як і під Термопілами.

Одні і другі, — сказав дідусь, — загинули в боях з ворогом, що мав величезну перевагу. Вони загинули, але пам'ять про них в народі ніколи не загине. Коли Україна стане вільною, на полях коло Крут напевно поставлять пам'ятник героям, що віддали молоде життя за рідний край і нарід.

Михайло Маморський

————

Пояснення-словничок: **підлеглий** — dependant, subordinate; **хребет гір** — mountain range; **ущелина** — ravine, clough; **перевал** — mountain-pass; **стрій** (бойовий) — fighting order; **суворий** — тут: **скромний** — modest; **перешийок** — neck (of land), isthmus; **гонець** — посланець; **підглядач** — spy; **захопити** — тут: to captivate; **полководець** — general; **оточувати** — to surround; **спис** — spear; **батіг** — whip; **залізниця** — railroad.

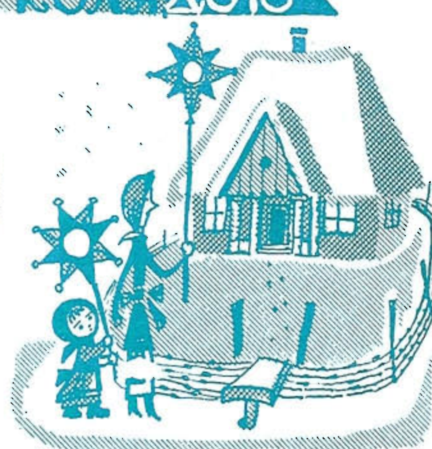
Коляда про колядку з колядою

Через річку, там, де кладка,
Йде собі мала колядка.

Зустрічає ще одну,
Довгу-довгу коляду.

Під вікном за перелазом
Заспіваймо, сестро, разом.

Довга ще лиш починала,
Як мала вже відспівала.

Вийшли з хати паничі
І виносять колачі.

Довгій коляді аж два,
Бо, хоч довга — не нудна.

А колядці, ще й маленькій
Два колачики біленькі.

Пиріжок дали, крім того,
З мачком-смачком на дорогу.

Посідали на сніжок
І смакують пиріжок.

(Текст і ілюстрації Е. Козака)

Ганна ЧЕРІНЬ *Ілюстрації Михайла МИХАЛЕВИЧА*

МАРКО І НАТАЛКА

Маркові вісім літ, а Наталка на два роки старша. І на голову вища. Це дуже не подобається Маркові, бо він хлопець і хотів би козакувати. Цього слова Марко навчився від дідуся, що був колись молодим бравим козаком; тепер він також козак, але старий: ходити може тільки з палицею, та й то дуже помалу, бо дошкуляють старі рани, здобуті давно в боротьбі з ворогами.

Марко хоче скрізь бути першим. Як ідуть вони всією сім'єю на прогулянку, Марко, Наталка й песик Сірко біжать навперегони. Першим прибігає до мети Сірко, а потім Наталка. Ніколи Маркові не щастить її перегнати! Дідусь намагається заспокоїти внука, каже лагідно:

— От добрий Марчик! Він біжить помаленьку, бо не хоче кидати самого старенького дідуся...

Але Марко знає, що це не зовсім так, і похнюплено відходить набік.

Колись між братіком і сестричкою був мир і спокій: як тільки мама привезла з лікарні маленького братіка, тісно сповитого в блакитні покривальця, Наталка заплескала в долоні:

— Мама да лялю Наталі! Ляля! Ляля!

І взяла сповиту „лялю" на руки. Мама пильнувала, щоб блакитний пакуночок не випав з Наталчиних ручок. Але раптом... „Ляля" заплакала, та ще й як! Так голосно, що Наталка злякалась і впустила „лялю". Але мама тримала руки напоготові й перейняла маленького Марка.

— Бе, „пана ляля!" — пхикнула Наталка. Вона тоді ще не вміла добре говорити.

— Це не ляля, донечко, це жива дитинка, твій братік Марко. Він плаче, бо хоче їсти. Візьми оцю пляшечку й дай йому напитись молочка. Мама поклала Марчика в колиску, й Наталка з утіхою стала його годувати. З цього часу вона завжди це робила, з великим задоволенням. Бавитись із братіком було багато цікавіше, ніж із ґумовою лялькою. Але ляльку можна було набити, коли вона була нечемна, а бити Марка мама не дозволяла.

— Не можна його бити: він може захворіти. А крім того, він тобі нічого злого не зробив. Ти ж його любиш?

— Дуже! — згодилась Наталка. Як що вона часом бувала зла на Марка, то давала шльопанця ґумовій ляльці.

Потім Марко навчився ходити й навіть бігати. Наталка порозумнішала, помагала мамі доглядати Марка. А це було нелегко, бо він увесь час робив шкоду: розсипав попіл із печі по всій хаті, у парку залазив у кут, де росли отруйні плющі; тягнув кота за хвіст і потім плакав, коли кіт його вдряпне... Біда з Марком!

Коли Марко ще підріс, почали вони з Наталкою воювати.

— Тебе мама більше любить, ніж мене!

— Бо я її більше люблю, ніж ти!

— Ні, я більше!

— Ні, я!

Лясь! Лясь!! І вже починається плач.

— Мамо, Марко мене набив!

— Мамо, то вона сама мене зачіпала!

— Мамо, кого ти більше любиш?

— Обох однаково, — відповідала мама. — Не можна сваритися. Поцілуйтеся й перепросіться.

— Перепрошую, — буркне Марко.

— Угу, — відповість Наталка.

Сварились вони також за бабусині вареники. Звичайно, бабуся їх варила з різними начинками: часом із капустою, а то навіть із ягодами. Але часто так траплялось, що на один чи два вареники начинки не вистачало, і бабуся просто зліплювала порожній вареник. Це називалось „вареник із таком". І саме за такі вареники воювали діти.

— Бабусю, Наталка забрала мого вареника з таком!

— То давай я вийму з вареника начинку, та й буде з таком !

— Ні, то не такий! Я хочу того, що Наталка з'їла !

— Не можеш його мати хоч би тому, що вона вже з'їла. Наступного разу ти одержиш вареника з таком!

Наступного разу сталося диво: начинки якраз вистачило на всі вареники. Нікому не дістався вареник із таком! А коли знов трапився порожній вареник, його перед самим носом у Марка підхопила Наталка.

Якось Наталка взялася допомагати бабусі ліпити вареники і крадькома начинила один вареник хлібом.

— Марку, оцей вареник із таком! Хочеш?

— Де, де? Давай його сюди! — Марко вхопив вареника з хлібом і почав його смакувати. Наталка реготалася. Але витівка їй не вдалася: Марко запевняв, що це був найсмачніший вареник у його житті.

А ще була біда на Різдво. Мама й тато намагались подарувати дітям те, що вони хотіли, і приблизно однакової вартости. Наталка отримала санчата, а Марко — автомодель. Але тато сказав:

— Наталчин подарунок багато вартісніший, треба Маркові ще якусь дрібничку додати.

— Гаразд, — згодилась мама. — Але що?

— А от купимо йому отого ґумового вояка — його можна згинати в різні позиції, щоб сидів або стояв, або присідав.

Кожне раділо своїм дарунком, а натішившись, почало придивлятися до інших подарунків. Що ж, санчатами можна гратись тільки на дворі. З автомоделем треба буде довго працювати, поки його збереш та стане він автом — треба буде піти з дідусем у його майстерню... А ґумовий воячок — що за втіха! Можна його крутити й згинати на всі боки!

— Дай мені! — попросила Наталка.

— Я ще сам не набавився.

— Дай тільки потримати.

— Добре, але тільки потримати. Вже віддай!

А Наталка показала язика і втекла з цяцькою в свою кімнату, ще й замкнулась. Марко почав гатити в двері кулаком. Прибігла мама й поставила Марка в кут за те, що так грюкав.

Отака то біда! Часом Наталці здавалось, що краще б вона була одиначкою. Марко ще не вмів так поважно думати, але теж часто сердився на сестру.

На розі їхнього бльоку була пожежна команда, й Марко любив крутитись на вулиці та заглядати в двері. Пожежники сиділи в просторій залі й грали в карти. Коло них мирно дрімав їх рябий песик, улюбленець усіх пожежників. Все було так тихо, спокійно, безтурботно.

І раптом: Дзень-дзень-дзень! Гу-у-у-у! Тривога! Десь горить! Капітан команди бере телефон.

— Галло! 418 схід Брайт авеню? Великий вогонь? Зараз виїжджаємо. Поки він говорив, пожежники вже скочили на машину. Капітан дав їм вказівки й підняв руку, випроваджуючи їх у похід. І через півгодини вони вже повернулись, замазані сажею й пилом, але веселі.

— Пожежу погасили. Винесли стареньку жінку, що зімліла в кухні, а решта вибігли самі. Будинок можна буде легко полагодити.

Марко прислухався до цих розмов і хотів би також їздити з пожежниками на боротьбу з полум'ям. Але коли він сказав про це капітанові, той відповів: — Це не дитяча справа. Ти мусиш вирости, стати дужим, і крім того, скінчити середню школу, а тоді пройти спеціяльний пожежний вишкіл.

Марко вирішив, що він, як виросте, стане пожежником. Коли він сказав про це мамі, вона не дуже зраділа, бо хотіла, щоб Марко радше був лікарем, але сказала:

— То ми ще побачимо. Пройде ще багато літ...

Одного разу мама й тато вийшли до крамниці. Дідусь із бабусею поїхали на вакації, а діти лишились удома самі.

— Ми повернемось через півгодини. Сподіваємось, ви не зробите ніякої шкоди. Наталко, ти старша, то відповідаєш і за себе, і за Марка.

— Я сам за себе відповідаю, — втрутився Марко, косо глянувши на Наталку.

— Як хочеш, але будь чемним.

— Та вже якось буду!

Марко мав добру нагоду заглянути в дідусеву повітку, що була тільки засунена палічкою, але не замкнена. Він часто там бував із дідусем і бачив на поличці гарну перлямутрову шкатулку. Коли Марко питав, що в ній, дідусь загадково посміхався й казав: „Слава козацька". От тепер Марко вирішив заглянути в шкатулку й подивитись, що то за слава козацька. Він причинив за собою двері, поглянувши перед тим, чи нема близько сестри. Її ніде не було видко.

Але коли Марко причинив двері, в коморі стало темно. Ага, дід світив свічку. Ось вона, свічка, а ось і сірники. Марко ще ніколи не засвічував сірника — йому це було суворо заборонено.

„А чому? — думав Марко. — Я вже великий, я вмію. Отак: чирк! Сірник спалахнув. Марко підніс його до свічки, й вона рівно, гарно засяяла. Тепер погасити сірника, а свічку поставити в склянку. Ану, подивлюся, що в тій шкатулці...

— Ой! — скрикнув Марко й зіскочив із стільця. На нього кинулось щось велике, чорне, крилате. Марко метнувся до дверей, хотів їх відкрити — а вони не відкриваються. Хтось замкнув їх знадвору. Напевно Наталка.

— Наталко! Наталко! — закричав Марко. — Відчини!

Ніякої відповіді. А з кутка смердить дим і танцюють малі язички вогню. Крилате страховище перекинуло склянку зі свічкою й запалило старі газети.

— Пожежа! — закричав Марко! — Рятуйте! Рятуйте!

А вогонь уже ріс, продирався надвір через маленьке віконце й підповзав до Марка.

— Швидше, швидше, Наталко! Рятуй мене! Я горю! — репетував Марко.

І раптом завила сирена й почувся гуркіт авта. В вікно ринув струм води, й одночасово розчинились під дужим ударом двері. Пожежник виволік надвір непритомного Марка. До нього кинулась із сльозами Наталка:

— Ой, Марочку, мій любий братіку! Що з тобою сталося? Ти живий? Прости мені, то я тебе замкнула. Я не навмисне. Я забула й пішла до Катрусі. А її мама глянула в вікно й каже: „Ваша комора горить!" Ой, лишенько, а в тій коморі мій братік Марко! Я тоді швидко побігла до пожежної команди і ми одразу приїхали. Я теж їхала на машині!

Марко вже очуняв і слухав із цікавістю Наталчину розповідь. Він зовсім не сердився на неї, тільки було дуже шкода, що то Наталка їхала на пожежній машині, а не він сам.

— Нічого, завтра прийдеш до нас в обід, ми тебе навколо бльоку обвеземо! — пообіцяв пожежник.

А тут повернулись мама з татом. Вони дуже перелякались, коли побачили в себе на подвір'ї пожежників і цілий гурт сусідів. Але довідавшись, що все скінчилось щасливо, вони заспокоїлись і навіть не карали дітей.

— Мамо, а що то було таке страшне, чорне й крилате?

— То був кажан, — відповів пожежник. — Він вдень нічого не бачить, а тільки вночі. Твоя свічка його потривожила, він прокинувся й полетів на вогонь.

— І перекинув мою свічку й підпалив повітку.

— І вилетів у відкриті двері й тепер десь заховався в кущах.

Згодом повернувся дідусь із вакацій. Разом із Марком він заходився лагодити обгорілу повітку.

— Нічого, таке буває, внучку. Я не серджусь. Ті старі газети я й так збирався викинути.

— Дідусю, а що в тій шкатулці? — запитався Марко.

— А, так от для чого ти світив вогонь! Я ж тобі казав, що козацька слава.

— Я хотів би побачити козацьку славу.

— Ну, то дивись.

З смутком і жалем повідомляємо наших читачів, що 31-го серпня 1980 р. на десятій весні життя після тяжкої недуги померла передплатниця і читачка „Веселки" бл.п. Соня Богачевська з Ню Йорку.

Спочатку читали їй „Веселку" старші, потім Соня читала журнал сама. Соня ходила до садочка і школи св. Юра та в Лос Аламос у Ню Мехіко. Там була вона єдиною українкою і знайомила своїх товаришів з українською культурою — Т. Шевченком, народною ношею, писанками.

Панахиду відправили — о. С. Шевчук і о. Л. Мудрий. Від Пласту прощала Соню пл. сен. Е. Гойдиш, яка розказала казку про підсніжку, що її Господь покликав до Райського Городу.

В заупокійній Службі Божій взяли участь СС Василіянки, вчителі і учні школи св. Юра та численна жалобна громада. Похоронено Соню на цвинтарі в Бавнд Бруку.

Просимо наших читачів молитися за душу бл. п. Соні.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

І дідусь вийняв із шкатулки маленьку оксамитну коробочку, а з неї — військову медалю.

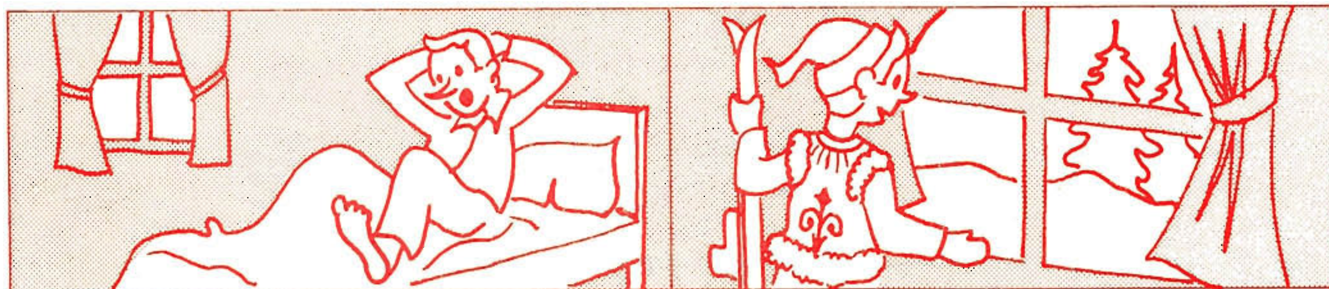
— Це, внучку, мій Залізний Хрест, орден, що я його отримав з рук головного отамана Симона Петлюри за участь у Зимовім Поході. Я чекав, щоб ти ще трохи виріс, і тому не показував тобі цю козацьку славу. Але тепер ти вже, гадаю, досить підріс, щоб розуміти про наші військові походи. Як настане зима, будемо разом грітись коло печі, і я тобі буду розповідати казки про козацьку славу.

Пояснення-словничок: **козакувати** — бути козаком; **козаком** колись називали вояків-лицарів із Запорізької Січі, а пізніше вояків Української Армії; **дошкуляти** — to taunt; **бігти навперегони** — to races; **похнюпити** — to hang one's head; **давати шльопанець** (ляпанець, удар) — smacker; **попіл** — ashes; **плющ** — ivy; **начинка** — stuffing, filling; **витівка** — вигадка (tricks, pranks); **пожежник** — fireman; **косо дивитися** — to look asland; **повітка** — комора (shed); **палічка** — мала паличка, патик; **шкатулка — коробка** — box, case; **сірник** — match; **страховище** — someting horrible; **репетувати** — кричати (to wail); **в обід** — в обідову пору; **кажан** — bat; **орден** — військова нагорода (order).

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ

Гоца Драла

Ромтомтомик з ліжка встав,
Глип в вікно — і засміявсь.

Бо вночі глибокий сніг
Ватою покрив весь ліс.

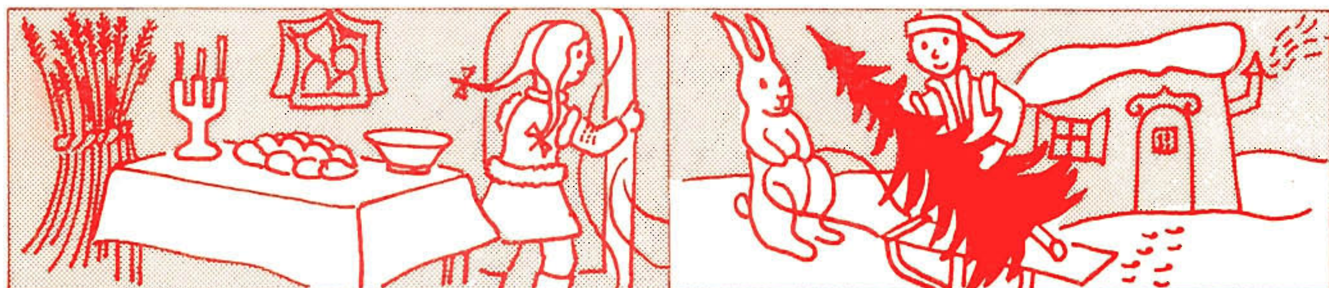
Ґном-спортовець не дармує,
Лещата мерщій готує.

Перед хату вибігає,
З втіхи кийками махає.

Та й побіг до Гоци Драли,
Бо й вона лещата має.

Вдарив кийком до воріт:
— Чуй спортовий мій привіт!

З хати Гоца повідає:
— Я на спорт часу не маю.

Нині цілий світ святкує,
У Свят-Вечір колядує.

Ти прийди в мою хатинку,
Прибери мою ялинку.

Гоца друзів запросила,
По-різдвяному гостила.

Бо чи люди, чи звірятка,
Чи теж ґноми-люденятка —

Всі Дитятко прославляли,
„Бог Предвічний" заспівали.